

SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 32/2014 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista annetun lain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 18 päivänä marraskuuta 2014 lähettänyt sosiaali- ja terveysvaliokuntaan valmis-
televasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen eduskunnalle laiksi ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista annetun lain muuttamisesta (HE 240/2014 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- lakimies Erkki Papunen, neuvotteleva virkamies Satu Karppanen ja johtaja Päivi Voutilainen, sosiaali- ja terveysministeriö
- etuuspäällikkö Mikko Toivanen, Kansaneläkelaitos
- tutkimusprofessori Harriet Finne-Soveri, Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL)
- erityisasiantuntija Eevaliisa Virnes, Suomen Kuntaliitto

- sopimustoimitsija Sari Bäcklund, Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry
- toiminnanjohtaja Eila Okkonen, Muistiliitto ry
- koulutus- ja kehittämispäällikkö Merja Kaivolainen, Omaishoitajat ja läheiset -liitto ry
- toimitusjohtaja Tuomas Mänttari, Sosiaalialan Työnantajat ry
- asiantuntija Soili Nevala, Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPer ry
- työvoimapolitiittinen asiantuntija Anu Korpinen, Tehy ry
- toiminnanjohtaja Virpi Dufva, Vanhus- ja lähimmäispalvelun liitto ry
- lakimies Marjut Vuorela, Vanhustyön keskusliitto
- professori Marja Jylhä, Tampereen yliopisto.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- Hoiva- ja Hoitoalanyrittäjät ry
- Kansalaisareena ry.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista annettua lakia. Esityksen mukaan iäkkäiden henkilöiden pitkäaikainen hoito ja huolenpito voitaisiin toteuttaa pitkäaikaisena laitoshoidona vain

lääketieteellisin perustein tai asiakas- tai potilasturvallisuuteen liittyvillä perusteilla. Lisäksi edellytettäisiin, että kunta on selvittänyt mahdollisuudet vastata iäkkään henkilön palveluntarpeeseen kotiin annettavilla palveluilla tai muilla sosiaali- ja terveydenhuollon avopalve-

luilla ennen hoidon ja huolenpidon toteuttamista pitkäaikaisena laitoshoidona.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2015

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Yleistä

Ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta ja iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista annetun lain (*vanhuspalvelulaki*) muutoksen tarkoituksena on täsmentää pitkäaikaisen laitoshoidon edellytyksiä siten, että palvelut toteutetaan nykyistä paremmin iäkkään henkilön palvelutarpeen ja omien toiveiden mukaisesti. Kunnan on lakiehdotuksen 14 §:n mukaan toteutettava iäkkään henkilön arvokasta elämää tukeva pitkäaikainen hoito ja huolenpito ensisijaisesti hänen kotiinsa annettavilla ja muilla sosiaali- ja terveydenhuollon avopalveluilla. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana seuraavin huomautuksin.

Hallituksen esityksessä selostetun Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) arvion mukaan nykyisin laitoshoidossa olevista 12 prosenttia on sellaisia, joiden hoito voidaan suunnitella järjestettävän muuten kuin laitoshoidona. Saman selvityksen mukaan lähes kolmanneksella tehostetussa palveluasumisessa olevista olisi potentiaalia asua alkuperäisessä kodissaan (THL raportti 13/2014). Selvityksen perusteella on myös arvioitu, että monessa kunnassa olemassa olevat toimitilat, palvelujen rakenne ja toimintakäytännöt määrittävät myös uusien asiakkaiden sijoitumista laitoshoidon ja avopalvelujen välillä jopa enemmän kuin asiakkaiden palvelujen tarve. Esityksen mukaan laatusuosituksissa asetettu tavoite 75 vuotta täyttäneiden laitoshoidossa olevien 2—3 prosentin osuudeksi ei toteudu ilman rakennemuutosta vauhdittavaa lainsäädäntöä.

Uusien selvitysten mukaan kotihoitoon pannonaneissa kunnissa on voitu vähentää laitoshoidoa ja tästä vapautuneiden voimavarojen turvin kehittää vanhusten kotihoitoa. Hoidon ja palvelujen laadun on todettu parantuneen ja sosiaa-

lisen eristyneisyyden vähentyneen. Lisäksi terveydentilaltaan epävakaisten osuus on pienentynyt ja laitoshoidoon siirtymisen halu ja omaisten tai läheisten kuormitus on keventynyt. Valiokunta pitää tärkeänä iäkkäiden henkilöiden kotihoidon palvelujen kehittämistä siirrettäessä painopistettä laitoshoidosta kotihoitoon. Valiokunnan näkemyksen mukaan tämä edellyttää hoidon ja hoivan toteuttamista asiakkaan terveydentilan ja toimintakyvyn edellyttämän palvelutarpeen perusteella ja henkilöstön osaamisesta ja riittävydestä huolehtimista. Sekä kotihoitoa että ympärivuorokautista hoitoa on kehitettävä kuntoutuksena ja toimintakykyä ylläpitävänä ja edistävänä suuntaan ja huolehdittava hoidon riittävydestä.

Palvelujärjestelmän kestävyys kannalta on välttämätöntä, että palvelurakennetta suunnataan raskaimmista palvelumuodoista kohti kotiin annettavia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja. Tämä edellyttää myös uusien yhteisöllisten asumismuotojen kehittämistä, rakentamista ja käyttöä nykyistä laajemmin. Lisäksi on välttämätöntä edistää omaishoitoa ja sitä tukevia palveluja sekä uuden teknologian hyödyntämistä. Sekä laitos- että kotihoidossa on syytä ottaa huomioon kansalaistoiminnan ja vapaaehtoisen järjestötoiminnan mahdollisuudet tukea kotona asumista ja tarjota aktivoivaa ennalta ehkäisevää toimintaa.

Laitoshoidon edellytykset

Ehdotetussa uudessa 14 a §:ssä pitkäaikaisen laitoshoidon edellytyksiä ovat lääketieteellisten perusteiden lisäksi asiakasturvallisuus ja potilasturvallisuus. Valiokunta korostaa, että säännöksen perusteella pitkäaikainen laitoshoido on siis mahdollista myös muulla kuin lääketieteellisellä perusteella ja päätös voidaan tehdä myös sosiaalihuollon päätöksenä. Voimassa olevassa laissa vain laitoshoidolle asetettua edellytystä,

jonka mukaan laitoshoido on mahdollista, jos se on iäkkään henkilön arvokkaan elämän ja turvallisen hoidon kannalta muuten perusteltua, on käytännön toiminnassa pidetty liian tulkinnanvaraisena. Lakiehdotuksen 14 §:n perusteella pitkäaikaisen hoidon ja huolenpidon on oltava arvokasta elämää tukevaa hoidon toteuttamisesta riippumatta. Hoidon turvallisuutta koskeva nykyisen lain edellytys täsmennetään koskemaan asiakas- ja potilasturvallisuutta. Valiokunta pitää täsmennyksiä perusteltuina.

Avo- ja laitoshoidon rajanvetoa ei hallituksen esityksessä muuteta, ja se pohjautuu voimassa olevaan sosiaali- ja terveysministeriön asetukseen, jossa laitoshoidoksi katsotaan vanhainkodit ja terveyskeskuksen vuodeosastot. Myös esityksen perusteluissa todetaan, että laitospalveluihin sisältyvät vanhainkotihoito ja terveyskeskusten pitkäaikainen vuodeosastohoito. Kotiin annettavilla palveluilla tarkoitetaan esityksessä kaikkia niitä asumisvaihtoehtoja, jotka eivät ole laitoksia. Avopalveluihin sisältyvät omaishoidon tuki, kotipalvelut ja niihin kuuluvat tukipalvelut, kotisairaanhoido sekä tavalinen ja tehostettu palveluasuminen.

Valiokunta pitää lain tarkoituksen toteutumisen kannalta olennaisen tärkeänä, että laitoshoidon edellytykset selvitetään ehdotetun uuden 15 a §:n mukaisesti. Säännöksen mukaan kunnan on ennen pitkäaikaista laitoshoidoa selvittävä mahdollisuudet vastata iäkkään henkilön palveluntarpeeseen kotiin annettavilla ja muilla sosiaali- ja terveydenhuollon avopalveluilla. Jos selvityksessä päädytään laitoshoidon valitsemiseen, on valinta perusteltava.

Valiokunta toteaa, että monialaisen ja yhdesä asiakkaan kanssa tehtävän ja hänen tarpeisiinsa vastaavan hoito- ja palvelusuunnitelman on osoitettu parantavan iäkkään henkilön terveydentilaa ja toimintakykyä ja mahdollistavan kotona asumisen entistä pidempään.

Toimeenpano ja seuranta

Esityksen taloudellisia vaikutuksia on arvioitu vertaamalla tavoiteltuja muutoksia ja palvelurakenteen kehitystä vuoteen 2017 mennessä

ilman esitettyä säädösten täsmentämistä ja lisäohjausta. Esitetyn arvion mukaan ikääntyneiden henkilöiden palvelujen kustannusten kasvu hidastuisi noin 272 miljoonaa euroa ottaen huomioon muun muassa palveluja tarvitsevien määrän kasvu ja laitoshoidon vähentämisestä johtuva avopalvelujen lisätarve. Valiokunta pitää kustannusvaikutuksiin liittyvien epävarmuustekijöiden vuoksi perusteltuna, ettei kustannusvaikutusta ole otettu huomioon vielä ensi vuoden talousarvioesityksessä vaan se tehdään vasta myöhemmässä talousarvio- ja kehysvalmistelussa. Valiokunta korostaa, että esityksen tavoitteena on ennen muuta pitkäaikaisen hoidon toteuttaminen laadukkaasti ja asiakkaiden toiveiden mukaisesti, mikä edistää myös kustannusten hillintää.

Valiokunta pitää myös palvelujärjestelmän kestävyuden kannalta välttämättömänä, että sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä ja rahoitusta sekä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuja koskevissa uudistuksissa edetään niille asetettujen tavoitteiden mukaisesti hyvinvointia ja terveyttä sekä sosiaali- ja terveydenhuollon integraatiota edistävällä tavalla. Kaikki mainitut uudistukset samoin kuin sosiaalihuoltolain ja perhehoitolain uudistaminen vaikuttavat merkittävästi myös ikääntyneiden huolenpidon ja hoidon toteutumiseen palvelutarpeen mukaisesti. Valiokunta kiirehtii asiakasmaksulain ja omaishoitolain uudistusten valmistelua. Valiokunta pitää välttämättömänä, että vanhuspalvelulain lisäksi muiden uudistusten ja palvelurakenteen muutosten vaikutuksia seurataan ja arvioidaan kokonaisvaltaisesti myös ikääntyneiden henkilöiden arvokasta elämää tukevien palvelujen asianmukaisen ja kustannusvaikuttavan toteutumisen kannalta.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella sosiaali- ja terveysvaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana.

StVM 32/2014 vp — HE 240/2014 vp

ÖHelsingissä 4 päivänä joulukuuta 2014

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Juha Rehula /kesk	Mikael Palola /kok
vpj.	Anneli Kiljunen /sd	Terhi Peltokorpi /kesk
jäs.	Outi Alanko-Kahiluoto /vihr	Sari Sarkomaa /kok
	Ari Jalonen /ps	Hanna Tainio /sd
	Johanna Jurva /ps	Anu Vehviläinen /kesk
	Sanna Lauslahti /kok	Ulla-Maj Wideroos /r
	Merja Mäkisalo-Ropponen /sd	Erkki Virtanen /vas
	Lasse Männistö /kok	vjäs. Pauliina Viitamies /sd.
	Hanna Mäntylä /ps	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Harri Sintonen.

VASTALAUSE 1

Perustelut

Hallituksen esitys vanhuspalvelulain muuttamisesta on tavoitteiltaan oikea. Esityksen mukaan vanhustenhoidon painopistettä on tarkoitus siirtää laitoshoidosta (terveyskeskusten pitkäaikainen vuodeosastohoito ja vanhainkodit) kohti avohoitoa (tehostettu palveluasuminen, palveluasuminen) ja kotona asumista. Pidämme kuitenkin täysin epärealistisena hallituksen tavoitetta saada aikaiseksi 270 miljoonan euron kustannusten kasvun vähennys vuoteen 2017 mennessä tällä lainsäädännön muutoksella.

Keskusta epäilee, että kunnilla ei ole riittävästi rahoitusta huolehtia laadukkaasta vanhustenhoidosta. On kysyttävä, riittävätkö henkilöstöresurssit turvaamaan iäkkäiden hyvän hoidon.

Keskusta kiinnittää huomiota siihen, että ikärakenteen muutoksesta johtuen Suomessa on tulevaisuudessa yhä enemmän vanhempia vanhuksia eli yli 85-vuotiaita. Heille on turvattava laitoshoidon vähentämisestä riippumatta laadukas ympärivuorokautinen hoito. Laitoshoidon vähennettäessä tehostettuun palveluasuamiseen tulee enemmän huonokuntoisempia vanhuksia. Tämä edellyttää enemmän henkilöstöä ja resursseja. Myös kotona tapahtuvaan hoitoon tarvitaan enemmän tekeviä käsiä.

Laitoshoidon vähentäminen ei onnistu, ellei laadukasta tehostettua palveluasumista ole riittävästi tarjolla. Tehostetusta palveluasumisesta ei saisi tulla uutta laitoshoidon, vaan siellä tulisi panostaa yhä enemmän kuntouttavaan hoitoon ja vanhusten toimintakyvyn tukemiseen mahdollisimman pitkään.

Pidämme erittäin tärkeänä vanhusten asumis- ja palveluiden monipuolisuutta. Tarvitsemme erityisesti lisää laadukkaita ja ennakoluulottomia yhteisöasumisen muotoja ikäihmisille ja vanhuksille. Kotona asumisen tueksi tarvitsemme monipuolisia ja kattavia kotipalveluita.

Palvelusetelin ja kotitalousvähennyksen käyttöä on laajennettava. Ikäihmisten palvelutarpeeseen vastaamiseksi on panostettava uusiin toimintatapoihin ja -malleihin.

Keskusta on pettynyt siihen, että hallitus ei ole riittävällä tavalla panostanut omaishoitoon tällä vaalikaudella. Omaishoito on tärkeä kotona asumisen mahdollistaja. Tällä hetkellä suurin ongelma on, että omaishoitajat ovat keskenään eriarvoisessa asemassa. Omaishoidon tasavertaisuuden lisäämiseksi on laadittava valtakunnalliset yhtenäiset kriteerit omaishoidolle ja omaishoidon tuki on siirrettävä Kelan vastattavaksi. Arvion mukaan yhtenäiset kriteerit toisivat tuen piiriin noin 20 000 uutta omaishoitajaa. Kun tavoitteena on omaishoidon lisääminen, on palkkion ja tukipalveluiden rinnalla vahvistettava myös järjestöjen ja seurakuntien mahdollisuuksia tukea hoitajia ja hoidettavia.

Keskustan mielestä perhehoidosta on tehtävä aito vaihtoehto ikäihmisten ja vanhusten hoitoon. Eduskunnan käsittelyssä parhaillaan oleva hallituksen esitys HE 256/2014 vp perhehoitoa ei vastaa riittävällä tavalla siihen tarpeeseen, mitä iäkkäiden perhehoidolle nyt laitoshoidon vähentämisen myötä tulee.

Keskusta ihmettelee sitä, ettei hallitus ole kyennyt tuomaan eduskunnan käsiteltäväksi hallituksen esitystä palveluasumisen asiakasmaksujen muuttamisesta. Asiakasmaksuja on kohtuullistettava ja yhtenäistettävä siten, että palveluasumisen piirissä oleville ikäihmisille ja vanhuksille jää asumis- ja lääkekustannusten jälkeen kohtuullisesti rahaa omaan käyttöön.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että hyväksytään neljä lausumaa (Vastalauseen lausumaehdotukset).

Vastalauseen lausumaehdotukset

1. *Eduskunta edellyttää, että hallitus turvaa kunnille riittävän rahoituksen vanhuspalvelulain hyvään toteuttamiseen.*
2. *Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy aktiivisiin toimiin ikäihmisten yhteisöasumisen kehittämiseksi.*
3. *Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee pikaisesti esityksen yhtenäisistä kriteereistä omaishoidon tuelle ja tuen siirtämisestä Kelan vastattavaksi.*
4. *Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle ensi tilassa esityksen palveluasumisen asiakasmaksulain muuttamisesta.*

Helsingissä 4 päivänä joulukuuta 2014

Juha Rehula /kesk
Terhi Peltokorpi /kesk
Anu Vehviläinen /kesk

Yhdyn vastalauseeseen lausumien osalta:

Outi Alanko-Kahiluoto /vihr

VASTALAUSE 2

Perustelut

Hallituksen esitys iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista (HE 240/2014 vp) tähtää laatusuosituksen mukaiseen palvelurakennemuutokseen iäkkäiden sote-palveluissa. Tavoitteena on vähentää ympärivuorokautista hoitoa, erityisesti laitoshoidon, sekä lisätä avopalveluja, kuten kotihoitoa (iäkkäälle henkilölle pitää tehdä palveluntarveselvitys ja avopalvelut ovat ensisijainen, laitoshoidon viimesijainen keino). THL:n arvion mukaan (13/2014) 12 prosenttia nykyisistä laitoshoidon asukkaista voitaisiin hoitaa muulla tavoin ja 30 prosenttia tehostetun palveluasumisen asukkaista voisi asua kotona.

Palvelurakennemuutoksella hallitus tavoittelee myös säästöjä, jotka ovat tarpeen huoltosuhteen heiketessä sekä heikon taloustilanteen jatkuessa. Hallitus on arvioinut, että palvelurakennemuutos hidastaisi iäkkäiden sote-palveluiden kustannusten kasvua noin 300 miljoonalla eurolla vuonna 2017.

Perussuomalaisten mielestä palvelurakennemuutos ja avopalvelujen lisääminen on hyvä asia edellyttäen, että avopalvelut toteutetaan laadukkaasti ja niille varataan riittävät resurssit. Perussuomalaiset myös kannattaa siirtymistä ympärivuorokautisesta hoidosta avopalveluihin silloin, kun se on asiakkaan tai potilaan edun mukaista. Pidämme kuitenkin epärealistisena hallituksen oletusta ympärivuorokautisen hoidon tarpeen vähenemisestä, ja kyseenalaistamme rakennemuutoksen tuomat säästöt.

Ympärivuorokautisen hoidon tarve ja samalla kustannukset saattavat päinvastoin kasvaa tulevaisuudessa. Suomi nimittäin kuuluu niihin Euroopan maihin, joissa kaikkein iäkkäimpien osuus väestöstä kasvaa nopeimmin (yli 85-vuotiaat). Iäkkäimmille on tyypillistä mm. heikko toimintakyky ja muistisairaudet, ja heidän hoitonsa toteuttaminen edellyttää usein ympärivuorokautista turvaa, joko laitoshoidon tai tehostetun palveluasumista.

Hallitus on siis ajamassa erityisesti laitoshoidon alas samalla, kun sen tarve (tai sitä korvaavan tehostetun palveluasumisen tarve) kasvaa. Jatkossa avopalveluiden piirissä onkin yhä huonokuntoisempia ja iäkkäämpiä henkilöitä. Tämä puolestaan edellyttää avopalvelujen määrätietoista kehittämistä, mukaan lukien kuntoutus ja erilaiset asumismuodot, kuten perhehoito. Myös avopalvelujen määrää ja henkilökuntaa on lisättävä. Perussuomalaiset kuitenkin huomauttaa, että avopalvelujen kehittämisestä huolimatta pitäisi ympärivuorokautista hoitoa tarjota riittävästi.

Hallituksen esitys toteaa lyhyesti, että laitoshoidon karsittaessa on tarpeen lisätä resursseja avopalveluun. Esitys lähinnä toistaa Ikähoivatyöryhmän lausuntoa, jonka mukaan laitospaikojen vähentäminen edellyttää muiden palveluiden lisäämistä ja kehittämistä. Hallitus ei kuitenkaan ole millään säädöksellä lisäämässä henkilökunnan tai hoidon määrää avopalveluissa, kuten kotihoidossa, eikä hallituksella ole konkreettisia esityksiä avohoidon kehittämiseksi. Tämä on merkittävä puute hallituksen esityksessä, sillä jo nyt monessa kunnassa avopalveluiden resurssit ovat riittämättömät: esimerkiksi inhimillisenä hoitomuotona pidetty kotihoito on kaukana inhimillisyydestä.

Hallitus siis ei ole huomionnut kaikkein iäkkäimpien ja huonokuntoisten määrän kasvua, eikä tee riittäviä korvaavia toimenpiteitä vähentäessään laitoshoitopaikkoja. Siten ympärivuorokautiseen hoitoon pääsy vaikeutuu jatkossa. Tällöin kaikkein varakkaimmat voivat ostaa nämä palvelut yksityiseltä palveluntuottajalta, mutta enemmistö ei. Hallituksen esitys johtaa kuitenkin siihen, että vanhusten keskinäinen eriarvoisuus kasvaa.

Hallituksen esityksessä myös muutetaan niitä perusteita, joilla pääsee pitkäaikaiseen laitoshoidon. Nykyisin laitoshoidon tarjotaan, mikäli sille on lääketieteelliset perusteet tai se edistää vanhuksen arvokasta elämää ja turvallista hoi-

toa (14 §). Jatkossa laitoshoidon tarjottaisiin joko lääketieteellisin perustein tai asiakas- tai potilasturvallisuuden perusteella (14 a §). (Arvokkaan vanhuuden tukeminen säilyy edelleen laissa, pykälässä 14.) Perussuomalaisten mielestä laitoshoidon perusteiden kiristäminen ei saa johtaa siihen, että laitoshoidon tarvitseva iäkäs henkilö jää sen ulkopuolelle.

Iäkkäiden määrän kasvaessa yhä useampi toimii omaishoitajana työnsä ohella. Yhä useampi työikäinen onkin vaarassa uupua, mikä voi lyhentää työuria (juuri kun tavoittelemme niiden pidentämistä). Lisäksi omaishoitajat saavat edelleen liian vähän tukea kunnilta, ja alueelliset erot tuen saamisessa ovat suuret. Perussuomalaiset vaativatkin omaishoitajien aseman parantamista, mukaan lukien omaishoitajien yhdenvertainen ja riittävä tuki sekä uuden omaishoitajalainsäädännön pikainen valmistelu.

Käsillä oleva hallituksen esitys liittyy useisiin muihin lainsäädännön uudistuksiin, mukaan lukien sosiaalihuoltolaki, sote-järjestämislaki sekä asiakasmaksuja koskeva lainsäädäntö. Asiakasmaksujen osalta muutoksia on tulossa mm. kotihoitoon maksusäännöksiin. Perussuomalaisten mielestä hallituksen tulisi tarkastella myös näiden lakien yhteisvaikutuksia, jotta päästään esitettyihin tavoitteisiin, kuten arvokas vanhuus.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että lakiehdotus hyväksytään valiokunnan mietinnön mukaisena ja

että hyväksytään kuusi lausumaa (Vastalauseen lausumaehdotukset).

Vastalauseen lausumaehdotukset

1. *Eduskunta edellyttää hallituksen huolehtivan siitä, että iäkkäille turvataan riittävät ja laadukkaat sosiaali- ja terveyspalvelut ja kuntien rahoitus tähän turvataan. Palvelurakennemuutos on toteutettava hallitusti.*
2. *Eduskunta edellyttää, että palveluita kehitetään monipuolisesti iäkkäiden eri tarpeisiin ja palveluiden riittävät resurssit turvataan niin avo- kuin laitospalveluissa.*
3. *Eduskunta edellyttää, että lain toimeenpanossa huolehditaan siitä, että ympärivuorokautiseen hoitoon pääsevät jatkossakin kaikki sitä tarvitsevat iäkkäät henkilöt.*
4. *Eduskunta edellyttää, että kuntouttavia palveluita lisätään niin avo- kuin laitoshoidon puolella, jotta iäkkäät säilyttävät toimintakykynsä mahdollisimman pitkään.*
5. *Eduskunta edellyttää, että omaishoitajien asemaa parannetaan mukaan lukien yhdenvertainen ja riittävä tuki ja uusi omaishoitajalainsäädäntö valmistellaan pikaisesti.*
6. *Eduskunta edellyttää, että asiakasmaksujen vaikutukset vanhusten taloudelliseen selviytymiseen selvitetään ja hallitus ryhtyy välittömästi toimenpiteisiin, jotta vanhusten taloudellinen selviytyminen turvataan tasavertaisesti sosio-ekonomisesta asemasta riippumatta.*

Helsingissä 4 päivänä joulukuuta 2014

Hanna Mäntylä /ps
Johanna Jurva /ps
Ari Jalonen /ps

VASTALAUSE 3

Perustelut

Esityksen mukaan iäkkäiden henkilöiden pitkäaikainen hoito ja huolenpito voitaisiin toteuttaa pitkäaikaisena laitoshoidona vain lääketieteellisin perustein tai asiakas- tai potilasturvallisuuteen liittyvillä perusteilla. Lisäksi edellytettäisiin, että kunta on selvittänyt mahdollisuudet vastata iäkkään henkilön palveluntarpeeseen kotiin annettavilla palveluilla tai muilla sosiaali- ja terveydenhuollon avopalveluilla ennen hoidon ja huolenpidon toteuttamista pitkäaikaisena laitoshoidona.

Pykälätasolla tämä tarkoittaa vain sitä, että ikääntyneen henkilön arvokkaan elämän turvaaminen poistetaan laitoshoidon edellytyksistä. Muu osa pykälämuutoksista on käytännössä laissa jo olevien asioiden uudelleensijoittelua ja -järjestelyä, jolla uuden pykälän "ikävä" sisältö yritetään saada näyttämään kauniimmalta. Asian näin ollen on käsittämätöntä, ettei hallituspuolueiden edustajien äänin hyväksytyssä mietinnössä lausuta esityksen ainoasta pykälämuutoksesta yhtään mitään.

Aivan samoin lakiesityksen perusteluissa kyllä selvitetään laajasti kaikkea mahdollista ikääntyneiden henkilöiden hoivaan ja hoitoon liittyvää, mutta itse pykälämuutosta eli arvokkaan

elämän turvaamisen poistoa ei perustella mitenkään. Samoin ei kerrota sitä, miten arvokkaan elämän turvaamisen poistolla aiotaan saavuttaa 300 miljoonan euron säästöt, eikä sitä, mitä siitä seuraa arvokkaan elämänsä menettäville ihmisille.

Koko pykälämuutos on rakennepoliittisen ohjelman toteutumisen kannalta täysin turha, koska pelkällä arvokkaan elämän poistolla laitoshoidon edellytyksistä ei voida vähentää kuntien menoja 300 miljoonaa euroa eikä vähempäkään, muutoin kuin turvautumalla brutalismiin. Ei kai hallitus nyt kuitenkaan sellaista suunnittele? Rakennepoliittisen ohjelman säästötavoite olisi ollut saavutettavissa ikääntyneen väestön hoidon osalta aivan yhtä hyvin ilman tätä lakimuutostakin nykyisen vanhuspalvelulain 14 pykälän perustalta.

En minä eikä vasemmistoliitto voi hyväksyä arvokkaan elämän poistamista ikääntyneen henkilön laitoshoitoon pääsyn perusteista, koska se on pöyristyttävää.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että lakiehdotus hylätään.

Helsingissä 4 päivänä joulukuuta 2014

Erkki Virtanen /vas